

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни <u>Комунікативна лінгвістика</u>			
		Статус дисципліни обов'язковий компонент			
Галузь знань	03 Гуманітарні науки				
Спеціальність	035 Філологія				
Освітня програма	Філологія (українська мова та література)				
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)				
Форма навчання	денна				
Курс	II				
Семестр	III				
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120	
	Лекційні			20	
	Практичні/семінарські			20	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			80	
Семестровий контроль	екзамен				
Викладач	Демешко І. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та журналістики				
Контактна інформація	i.m.demeshko@cuspu.edu.ua				
Кафедра	Української філології та журналістики				
Факультет	Української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій				
Предмет навчання	<i>Предмет вивчення навчальної дисципліни – природа, компоненти і форми комунікації, засоби мовного коду в комунікації, текст і дискурс, національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету, міжкультурна комунікація, аналіз комунікативних ситуацій.</i>				
Мета	<i>Мета викладання навчальної дисципліни – засвоєння теоретичних основ комунікативної лінгвістики, розуміння закономірностей мовленнєвої взаємодії, формування комунікативної компетенції, навчання ефективному й доречному використанню мовних засобів залежно від мети, адресата та ситуації спілкування; формування умінь і навичок правильно розуміти та аналізувати комунікативні процеси і явища, використовувати набуті знання під час вивчення філологічних досліджень.</i>				
Компетентності	<p>ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 04. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні.</p> <p>ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції.</p> <p>ФК 1. Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій.</p>				

	<p>ФК 3. Розуміння мовних явищ на всіх рівнях, концепцій мовленнєвого жанру в сучасній теоретичній і прикладній лінгвістиці, принципів когнітивного моделювання дискурсу.</p> <p>ФК 5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.</p> <p>ФК 6. Здатність інтерпретувати літературно-мистецькі та мовні явища в широкому культурологічному, соціально-історичному контексті; кваліфіковано аналізувати й критично осмислювати літературно-мовні факти.</p> <p>ФК 7. Здатність на основі вивчення літературної/мовної інформації продукувати власні ідеї та гіпотези.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>ПРН 1. Знати основні класичні й новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації та найвагоміші сучасні досягнення. Розуміти, характеризувати, аналізувати, порівнювати, класифікувати й критично оцінювати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві.</p> <p>ПРН 5. Проектувати та здійснювати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі. Генерувати нові креативні ідеї та власні оригінальні концепції.</p> <p>ПРН 10. Аргументовано презентувати державною та іноземною мовами в науковому та ненауковому середовищі результати пошуково-дослідницької діяльності (у формі наукових семінарів, зустрічей, дискусій, під час лекційних і практичних занять).</p> <p>ПРН 11. Уміти кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень, продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти українською та іноземною мовою відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, наукова лекція тощо).</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p><i>Модуль 1. Базові категорії комунікативної лінгвістики</i></p> <p>Тема 1. Загальні засади комунікативної лінгвістики. Теорія комунікативної лінгвістики як наука. Предмет, завдання, методи комунікативної лінгвістики. Теорія комунікативної лінгвістики в системі мовознавчих наук. Методи дослідження комунікативної лінгвістики.</p> <p>Тема 2. Природа, структура, типологія комунікації. Комунікація і спілкування. Моделі комунікації. Основні елементи процесу комунікації. Мотиви, цілі та функції комунікації. Типологія комунікації за різними критеріями. Загальні закони комунікації. Характеристика складових комунікативного акту. Комунікативний шум. Вербальні і невербальні компоненти спілкування.</p> <p>Тема 3. Комунікація як мовленнєва діяльність. Засоби мовного коду в комунікації. Загальна характеристика складових комунікативного акту. Механізми та процеси мовленнєвої діяльності. Прагматичні аспекти комунікації. Гендерні аспекти комунікації. Комунікативні інтенції. Мовна й комунікативна компетенція мовців. Комунікативний кодекс.</p> <p>Тема 4. Організація, засоби мовного коду в комунікації Складові комунікативного акту, пов'язані з мовним кодом. Сутність і структура мовленнєвого акту. Основні параметри мовленнєвих актів. Типологія мовленнєвих актів. Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні. Типи дискурсів. Значення, смисл, актуалізація. Мовленнєві жанри й дискурси.</p> <p>Тема 5. Текст як результат та одиниця комунікації. Текст і дискурс. Типологія текстів. Експліцитна та імпліцитна інформація в комунікації. Типологія перформативів. Непрямий</p>

мовленнєвий акт. Зіставлення пресупозицій та інших типів імпліцитної інформації.

Модуль 2. Культура мовної комунікації. Мовні норми

Тема 6. Засоби мовного коду в комунікації. Складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування. Мовна особистість у комунікації.

Культура мовної комунікації. Мовні норми. Комунікативні якості мовлення. Акустичні параметри мовлення. Культура слухання.

Тема 7. Складові комунікації, пов'язані з риторикою мовлення і ситуацією спілкування. Мовна особистість у комунікації. Усне і писемне спілкування. Функціональний стиль мовлення. Класифікація мовних особистостей. Комунікативно-риторичні якості мовлення. Тональність як складова мовленнєвого спілкування.

Невербальні засоби комунікації. Фонація. Кінесика. Жести у системі невербальних засобів комунікації. Види жестів. Невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Тема 8. Ознаки й чинники ефективної мовної комунікації. Ефективна мовна комунікація. Комунікативна компетенція. Комунікативні закони. Механізми мовленнєвого впливу. Комунікативна позиція і способи її посилення. Комунікативні табу.

Комунікативні девіації (невдачі). Ознаки і причини неуспішної мовної комунікації. Типологія комунікативних невдач.

Тема 9. Міжкультурна комунікація. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування. Аспекти мовного коду в міжкультурній комунікації. Національно-культурна специфіка мовленнєвого етикету.

Тактико-стратегічний потенціал мовної комунікації. Сутність комунікативної стратегії і комунікативної тактики. Типологія комунікативних стратегій.

Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу. Специфіка реалізації стратегій і тактик міжособистісного спілкування. Невдачі в міжкультурній комунікації.

Тема 10. Етноспецифіка мовної комунікації. Національно-культурна специфіка спілкування.

Комунікативна особистість як продукт і носій лінгвокультури. Комунікативна поведінка та її види. Прояви етноспецифіки комунікативної поведінки. Моделі опису комунікативної поведінки.

Невербальні особливості міжкультурної комунікації.

Аналіз комунікативних ситуацій. Комплексний комунікативний аналіз і його складові

Критерії оцінювання роботи студентів

Аудиторна робота. Максимальний бал – 4. Усього 28 балів (7 × 4 бали)

Критерії оцінювання теоретичних знань:

4 бали – аспірант повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на потрібну літературу. Обов'язкове ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

3 бали – аспірант засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з

усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

2 бали – аспірант засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

1 бал – аспірант невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

Один бал може додаватися за коротке доповнення відповіді.

Критерії оцінювання письмових завдань:

4 бали отримує здобувач, який виконав усі завдання. Засвоїв мовні норми та вимоги до сучасного писемного й усного професійного спілкування. Уміє користуватися довідковою літературою. Аргументовано пояснює тексти професійної тематики, виконує завдання відповідно до вимог. Здійснює аналітичне опрацювання інформації наукового джерела.

3 бали отримує здобувач, який виконав усі завдання. Засвоїв мовні норми та вимоги до сучасного писемного й усного професійного спілкування. Уміє користуватися довідковою літературою. Аргументовано пояснює тексти професійної тематики, виконує завдання відповідно до вимог. Здійснює аналітичне опрацювання інформації наукового джерела. Однак припускається незначних помилок у визначенні мовних норм, допускає 2–3 мовленнєві помилки.

2 бали – здобувач одержує за умови виконання всіх завдань, однак припускається 4–5 мовленнєвих чи пунктуаційних помилок; трапляються незначні порушення при виконанні завдань.

1 бал отримує здобувач, який виконує лише частину завдань. Припускається мовленнєвих 6–9 помилок, порушує логіку аналізу, викладу матеріалу. Виявляє слабкі знання фахової термінології.

2. Контрольна робота – 15 балів

Контрольна робота передбачає перевірку теоретичних знань і практичних умінь аналізу мовно-комунікативних явищ.

13–15 балів – повне, системне розкриття питань; аргументований аналіз комунікативних ситуацій; правильне використання термінології; логічність і структурованість відповіді.

10–12 балів – достатній рівень знань; незначні неточності або окремі логічні порушення.

7–9 балів – часткове розкриття теми; помітні прогалини в теорії.

1–6 балів – фрагментарні знання; значні змістові помилки.

3. Самостійна робота – 8 балів

Передбачає опрацювання наукових джерел, підготовку аналітичних завдань.

7–8 балів – завдання виконано повністю; продемонстровано самостійність мислення; використано додаткові джерела; дотримано академічної доброчесності.

5–6 балів – завдання виконано в повному обсязі, але з окремими неточностями.

3–4 бали – часткове виконання; поверховий аналіз.

1–2 бали – значні недоліки; невідповідність вимогам.

	<p>4. ІНДЗ (індивідуальне науково-дослідне завдання) – 9 балів Передбачає підготовку мінідослідження з елементами комунікативного аналізу 8–9 балів – чітко сформульована проблема; самостійний аналіз; аргументовані висновки; коректне використання методів комунікативної лінгвістики; належне оформлення. 6–7 балів – логічна структура роботи; достатній рівень аналізу з окремими недоліками. 4–5 балів – описовий характер; обмежена аналітичність. 1–3 бали – поверхове виконання; відсутність дослідницької складової.</p> <p>Підсумковий контроль – екзамен (40 балів) Особливості перекладання. <i>У випадку отримання менше 60 балів (FX, F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перекладання, за результатами якого має змогу набрати від 0 до 100 балів:</i> <i>надає виконані завдання самостійної роботи;</i> <i>виконує комплексну контрольну роботу за завданнями з тем усіх розділів.</i></p>
<p>Політика курсу</p>	<p><i>Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання.</i></p> <p><i>При цьому обов'язково враховуються:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття;</i> - <i>результати виконання і захисту практичних робіт</i> - <i>недопустимість пропусків та запізнень на заняття;</i> - <i>користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття;</i> - <i>недопустимість списування та плагіату;</i> - <i>своєчасне виконання поставленого завдання.</i>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 344 с. URL : https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf 2. Бігунова Н. О. Ілокутивні цілі та перлокутивний ефект мовленнєвого акту схвалення (на матеріалі англomовного літературного дискурсу). <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету</i>. Серія : Філологія. 2019. № 38. Том 2. С. 55–59. URL : http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_2/16.pdf 3. Гайдук Н. А. Прагматична динаміка актуальних концептів політичної комунікації: монографія. Маріуполь : вид-во МДУ, 2021. 208 с. 4. Мовна особистість в освітньому просторі: монографія / за заг. ред. І. Д. Пасічника; редкол. О. А. Вісич, Х. М. Карповець, З. В. Столяр. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2021. 270 с. 5. Морозова І.Б. Комунікативна лінгвістика крізь призму гештальт-теорії: метод. рек. до курсу «Комунікативна лінгвістика крізь призму гештальт-теорії» для здобувачів III (освітньо-

	<p>наукового) ступеня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія». / І.Б. Морозова. Одеса, 2020. 41 с. URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/rgf/grammar_eng/metody_ch-recomend-Komunikatyvna_lingvistyka_geshtalt.pdf</p> <p>6. Товканець Г. В. Соціально-педагогічна взаємодія у професійній підготовці педагога: комунікативний аспект: монографія. Мукачево : Редакційно-видавничий центр МДУ, 2021. 172 с.</p> <p>онлайн-ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf 2. https://www.grafiati.com/uk/info/dstu-8302-2015/formatting-reference-list/ 3. https://classroom.google.com/c/ODAyMzQ5NjY1MjM0
Матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали